

εὐδαιμονεττέρων ζωὴν, ἐθαυμάσθη ὑπὸ
ὅλων ἐν γενεῇ τῶν περελουσῶν γενεῶν
διὰ τὴν ἡθικότητα τοῦ αἰσθήματος καὶ
τὴν λατρείαν τοῦ καθήκοντος. Ἐν
πάσῃ δὲ πογῇ καὶ πάσῃ κοινωνικῇ
παρακρῇ, ὑπῆρξε καὶ ὑπάρξει πάντοτε
τὸ μόνον καταφύγιον τῶν δυστυχούντων,
τῶν ἀποπλανηθέντων μὲν τῆς θρησκείας
τικῆς ἀληθείας, ἀλλὰ τῶν δικτηρησάν-
των ἐν αὐτοῖς ἀκμαῖον καὶ ζωηρὸν τὸ
αἶσθημα τῆς ἡθικῆς αὐτῶν ἀξίας.

Τοιαῦται αἱ ἀρχαὶ καὶ δοξασαί τῆς
στοιχειῆς διδασκαλίας, ἣν ἡ ἀνθρωπότης
ἐθαύμασε μὲν καὶ ἐξακολουθεῖ θαυμά-
ζουσα, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ,
ὥς ἔχουσα ἀνάγκην ἐλπίδος καὶ ἀγά-
πης, εὐσπλαγχνίας καὶ οἰκτιρμοῦ. Ὁ δὲ
Χριστιανισμὸς, ὁ τὴν ἀνθρωπίνην καρδί-
αν εἰδὼς κάλλιον πασῶν τῶν φιλοσοφι-
κῶν διδασκαλιῶν, ἃς ἐν τῇ πραγματείᾳ
ταύτῃ ἀτέχνως καὶ ἀτελῶς ἐπεξεργά-
σθημεν, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἡ ἐλπίς καὶ
ἡ ἀγάπη εἰσὶ, μετὰ τὴν πίστιν, αἱ ἀρε-
ταὶ ἐκεῖναι, αἵτινες συντελοῦσιν εἰς τὴν
ἀνθρώπων καὶ τελειοποίησιν τοῦ ἀν-
θρώπου.

ΣΠΥΡ. ΤΖΑΝΟΠΗΣ

ΕΝ ΧΑΡΕΜΙΟΝ ΦΕΛΛΙΧΟΥ(*)

ΣΚΗΝΑΙ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΒΙΟΥ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑΙ ΜΕΝ ΥΠὸ ΤΗΣ
ΡΩΣΣΙΔΟΣ ΑΥΔΑΙΑΣ ΠΑΣΚΩΦ,
ἐξελληνισθεῖσαι δὲ ὑπὸ Κ. ΠΩΠ (**)

Α

Συνεπεία ἰδιαιτάτων ὅπως περιστά-
σεων, ὠκειώθηεν λίαν μετὰ τὸ Χ α ρ έ-
μ ι ο ν (τὰς γυναικάς] τοῦ Ἰσμαὴλ πασᾶ

Σαδικ Μουφετίχ, ὅπου καὶ ἐφοίτων ἐπὶ
πολλὰ ἔτη.

Τὸ Χαρέμιον τοῦτο εἶναι ἐν τῶν
πλουσιωτάτων τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὅμως
ὁ Ἰσμαὴλ πασᾶς εἶναι ἀπλοῦς, τις φε-
λ ἄ χ ο ς, ὅστις διὰ τῆς νομισμένης
του (τῆς πονηρίας του, προσθέτω ἐ-
γὼ ὁ μεταφραστὴς), τῆς πρὸς τὸν Χ ε-
δ ἰ β ῆ ν [Ἀντιβισιλέα] ἀφροσύνης
του προήχθη εἰς τὸ σπουδαῖον ἀξίωμα,
κατέχει σήμερον (τοῦ ὑπουργοῦ τι-
τέστι τῶν Οἰκονομικῶν) καὶ ἀπέκτησε
μεγίστην περιουσίαν.

Τὸ 1869, ἐν χρόνῳ τινι δοθέντι ὑπὸ
τοῦ Χεδίβου, ὁ Ε* βέης, πρῶτον γραμ-
ματεὺς αὐτοῦ, μετὰ περικοπίαν εἰς τὸν
Ἰσμαὴλ πασᾶν.

Εἶναι οὗτος (μᾶλλον δὲ ἦν) ἑρπετο-
σωμὸς τις ἀνὴρ, εἰς ἄκρον μελαμψός,
δυσειδής καὶ τὴν περυσίαν πολὺ διά-
φορος τῶν ἄλλων συναδέλφων του, —
τοῦ Σερίφ πασᾶ, τοῦ Χακὴμ πασᾶ,
τοῦ Σεφὲρ πασᾶ, πάντων εὐφυεστά-
των. Οὐδέμιν ὁμιλεῖ Εὐρωπαϊκὴν γλῶτ-
την, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἀχμέτ-βέης
τῷ χρησιμεύει ἀντὶ διερμηνείας δι' αὐ-
τοῦ μετὰ προτεκάλους νὰ ἐπισκερθῶ
τὸ χ α ρ έ μ ι ο υ. Ἐπευντα νὰ ἐπι-
φελθῶ τῆς ἀδείας, ἣν ἔλαβον, καὶ κατὰ
τινα φλογερὰν δαίτην τοῦ μηνὸς Μαΐου,
μετέβην εἰς Μο χ α ρ έ μ -βέ ῆ ν, καί-
μενον ἐπὶ τῆς διώρυγος τοῦ Μ α χ-
μ ο υ τ ι έ, πλησίον τῆς Ἀλεξάνδρειας,
ὅπου ὁ ὑπουργὸς κατέκειτο μέγαρον τι
τοῦ Νουβάρ πασᾶ (τοῦ Ἀραβίου), μέ-
χρις οὗ ἤθελε τελειώσῃ ἡ ἰδίᾳ του θε-
ρινὴ κατοικία, κειμένη ἐπίσης, ἐπὶ τῆς
διώρυγος, ἀλλ' ὑψηλότεροι, παρὰ τὸ
παλαιόν τοῦ ἀντιβασιλέως ὑπ' ἀριθ. 3.

Ἀνῆγγεῖλε τὴν ἐλευσίαν μου διὰ τι-
νος τῶν εὐνοούχων, οἵτινες φυλάττουσι

(*) Ὅρα τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Περικλείου Ἀσωπίου
ἐκδιδόμενον Ἄ τ τ ι κ ὸ ν Ἡ μ ε ρ ο λ ὸ γ ι ο ν
τοῦ 1874, πραγματευόμενον ἐπίσης περὶ χ α ρ ε-
μιῶν. Σ. Μ.

(**) Εἶχον ἡδὴ λάβει τὸ ἀνωτέρω ἀξιόλογον
ἐκ τοῦ ρωσικοῦ διηγήματός παρὰ τοῦ γνωστοῦ ἡδὴ
τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώστῃ· Κωνστ. Πώπ, ὅτε

διὰ τῶν ἐφημερίδων τῆς πρωτεύουσος ἐμάθον
τὴν πικρὰν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ὁ κα-
κίτης ἦν ἀπολεγόμενος εἰς ἐκ τῶν δικι-
μοτέρων λογίων τῆς πρωτεύουσας, πλουτίας τὴν
νομιστὴν καὶ φιλολογίαν διὰ πολλῶν αὐτοῦ
ἔργων καὶ ἰδίως δι' ἐπιστημῶν ἐκ τῶν ρωσικῶν
καὶ γαλλικῶν μετ' ἀρτίων. Σ. τ. Δ.

πρὸ τῶν θυρῶν τῶν χαρμελίων, μένοντες αὐτοῦ διαικῶς. Ὁ εὐνοῦχος μὲ ὠδήγησε, διὰ μέσου ὠραίου κήπου, γέμοντος βανανέων, φοινίκων καὶ ἄλλων φυτῶν τοῦ τροπικοῦ, ἅτινα ἦσαν ἐν ἀνθήσει καὶ ἐπλήρουν εὐπετῶς τὸν ἀέρα, καὶ μὲ εἰσέγαγεν ἐντὺς μεγάλης θοῶτης ἐξέδρας [salle], ἣτις συνεκοινοῦναι μετὰ τεσσάρων ἄλλων δωματίων, χρησιμευόντων τὴν μὲν ἡμέραν ὡς αἵθουσῶν [salons], τὴν δὲ νύκτα ὡς καυτῶνων.

Ἡ συσκευὴ αὐτῶν ἦν ὅλως ἀνταρτικῇ. Πλατεῖς σοφάδες ἐξετείνοντο κίχλω ἐπὶ τῶν τοίχων, λαμπροὶ δὲ περσικαὶ καὶ λυδικοὶ τάπητες ἦσαν ἐστρωμένοι ἐπὶ τῶν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου πλακῶν τοῦ ἰδρύματος.

Ἡ σίτη (οὕτω λέγεται ἀρχαίᾳ τῇ κυρίᾳ) ἐκάλητο σταυροποδιτὶ, κατὰ τὸν ἰσλαμικὸν τρόπον, ἐπὶ τινος τῶν ἀνακλιντρῶν, ἥτοι σοφάδων τούτων· ἡγέρθη δὲ, ἅμα ἐπλησίασα, καὶ μοὶ ἐνευσε νὰ καθίσω πλησίον τῆς.

Τότε ἤξευρα ὀλίγας μόνον λέξεις ἀραβικὰς καὶ, μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν συνήθων φιλοφρονήσεων, ἠθέλωμεν ἵσως μένει αὐτοῦ, ἐάν δὲν ἤρχετο ὁ ἀνατολὸς τοῦ πικρῶ. Ἀχμέτ-βέης, νὰ μὴ ἐξαγάγῃ τῆς ἀμνηχανίας καὶ χρησιμεύσῃ ἡμῖν ὡς δ.ερμηνεύς.

Ἡ σίτη μοὶ εἶπε τότε, ὅτι εἶχαν ἀποκτήσει πολλὰ τέκνα, ἀλλ' ὅτι ἀπώλετον αὐτὰ καὶ ὅν χρόνον ὁ σύζυγός τῆς, μικρὸς ἔτι ὢν ὑπάλληλος, ὑπηρέτει εἰς τὴν εἰκομηδὴν τῶν φάρων ἐπὶ τὰ χωρία, καὶ αὐτὴ συνεμερίζετο τοὺς κόπους του. Δὲν τῇ ἔμεινε πλέον ἢ εἰς οὐδὲν, εὐσχύκος δεκατετραετῆς παῖς, ὅστις ἐνυμφεῖτο τὸ 1874 κόρην ἐκ τῶν τοῦ χαρμελίου τοῦ ἀντιβασιλέως. Καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Ἀχμέτ-βέη ἐκεῖθεν ἐπίστῃ ἐξῆλθε, τὸ τοιοῦτον δὲ θεωρεῖται πικρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ὡς μεγίστη τιμὴ· ἀλλ' ἔκοντα νὰ λέγεται, ὅτι πολλοὶ γαμβροὶ δὲν πολυευχαριστοῦνται νὰ λάβωσι γυναῖκα ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Χεδίβου.

Ἡ σίτη μοὶ διηγήθη τὸν βίον

τῆς. Τὰ πρῶτα αὐτῆς ἔτη ἦσαν πλήρη περιπετειῶν, διότι εἶχεν ἀπαχθῆ ἀπὸ τοῦ Καυκάσου ὑπὸ πειρατῶν Τούρκων, ὅτε συνέλεγε χαρμακέρσα ἐν τοῖς ἀγροῖς τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ εἶτα ἐπωλήθη ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν δούλων.

— Ἀνα Μόσκοβα, ἐν τῇ Μόσκοβα (εἶμαι ρῶτα καὶ σὺ εἰσπικρῶτα), προσέθηκε λαμβάνουσά με τῆς χειρός.

Ἐνῷ δὲ συνδιελεγόμεθα, αὕτη δὲ, μετὰ τῆς ἀπλότητος Ὀθωμανίδος, μοὶ ἐδείκνυσεν, ὑπερεκκινουσα, μουτικὴν τι ὄργανον (orgue) τῆς Ἐλβετίας, εἰς κακίστην ὡς κατὰστασιν, εἰσῆλθον εἰς τὴν αἶθουσαν πολλὰ ἄλλα γυναῖκες, ὧν αἱ μὲν ἐκπαινοῦντο διὰ παρμεγέθους ἀδαμαντῶν, ἐν εἶδει περιδερμάτων, ἡμισελήνων, ἀσέλίσκων κτλ. αἱ δὲ ἔφερον χρυσὰ μόνον κοσμήματα.

Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ τινες λίαν περικαλλεῖς. Ἡρώτης τὸν Ἀχμέτ-βέην,

— Τίς εἶνε αὕτη ἡ χανοῦμισσα, ἥτις ἔχει τόσον ὠραίον περιδερμαῖον ἐκ πολυτίμου λίθου;

— Ὡ! ἀπήντησεν, εἶνε λίαν σεβασμὶα χανοῦμισσα· ἀπέκτησε οὖν μετὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος.

— Καὶ αὕτη ἡ φέρουσα τὴν ἀδαμαντίνην ἡμισέληνον;

— Καὶ αὕτη ἐπίσης· ἔχει δύο οὐδὲς μετὰ τῆς αὐτοῦ Ἐξοχότητος, ἀπήντησε πάλιν ὁ βέης.

Καὶ εἰς πάσαν ἐρώτησιν μοὶ ἡ αὐτὴ μοὶ ἐδίδετο ἀπάντησις, διαφέρουσα μόνον κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν τέκνων τῆς σεβασμίας χανοῦμης.

Ὁ Ἀχμέτ-βέης μ' ἐδίδεν ὠραίαν τινὴ Ἀβυσσινὴν (Χεβεσῆν) χρώματος τῆς σιοκολάτας, ἔχουσαν τὴν κεφαλὴν περιδεδυμένην διὰ λεπτοῦ πρασίνου ὑφάσματος, κρατουμένου ὑπὸ παρμεγέθους χρυσῆς πόρπης ἀδαμαντοκολλήτου. Ἦν ἡ τροφὸς μετὰ τῶν θυγατέρων τῆς Αἰξοχότητος, λίαν καὶ αὕτη σεβασμία.

Ὅλοι αὐταὶ αἱ κόραι δὲν ἐτόλμων νὰ καθίσωσιν ἐπὶ τοῦ σοφά, πλησίον τῆς σίτης, ἀλλ' ἐπὶ στιβά-

δων τινῶν μεταξωτῶν ἢ ἐπὶ ἐδρῶν, τοποθετημένων κύκλῳ, ἅμα ἐδιδαν αὐταῖς τὴν ἄδειαν ἢ σίτην (*).

Ἐπειτα εἰσῆλθον πολλαὶ δοῦλαι, αἵτινες προσέφερον ἡμῖν τὸ γ λ υ κ ὀ καὶ τὸν κ α ρ ῆ, ἦσαν δὲ καὶ αὐταὶ πολυτελῶς ἐνδεδυμέναι καὶ ἀπετέλουν ζωγραφικὰ συμπλέγματα.

Ὁ γυναικωνίτης περιείχε τότε ἑκατὸν ἐξήκοντα γυναῖκας· ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐφθάσε τὸ 1873(**) μέχρι τῶν διακοσίων εἰκοσι πέντε, ἐν αἷς συμπεριλαμβάοντο αἱ αὐλητρίδες, αἱ ὀρχηστρίδες, αἱ Ἀβουσσιναὶ δοῦλαι, αἱ μαῦραι· ὅλας δὲ αὐτάς ὁ παστᾶς δύναται κατ' ἀρέσκειαν νὰ τιμήσῃ διὰ τῆς εὐνοίας του. Μένουσι ταπεινότεται δοῦλαι αὐτοῦ μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ γέννησις τέκνου προδιβάτῃ αὐτάς εἰς ἀνώτερον βαθμον.

Μετὰ τὴν ἀκρόασιν ταύτην, αἱ σκλάβαι, ὑποβασταζούσαι με ἐκ τῶν χειρῶν, με ὠδήγησαν εἰς τὸν κῆπον, ὅπου μὲι προσέφερον, ἐντὸς χρυσοῦ κυπέλλου, ποτόν τι, ὅπερ γίνεται ἐκ φοινίκων καὶ ἐψημένης (θρασμέης) κριθῆς, εἶτα οἱ εὐνοῦχοι με συνῶδευσαν μέχρι τοῦ ὀχήματός μου.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐπίσκεψίν μου, ὤπῃα πολλάκις ἔπι εἰς τὸ χαρέμιον τοῦτο.

Β'.

Ἐν Κατῶ τὸ χαρέμιον κατόκει ὠραῖον μέγαρον, κείμενον ὀπισθεν τῆς Α ο β ε κ ι ᾱ ς, ἀλλ' ὅπερ ἡγόρασε τὸ 1873 ὁ ἀντιβασιλεὺς πρὸς ἐπαύξησιν τοῦ ἰδίου, ὁ δὲ σύζυγος ὑπουργὸς ὠκοδόμησεν ἄλλο κατὰ τὸ Καζέρ-Ἀλῆ.

Τὰ μέγαρα ταῦτα τῶν ὑπουργῶν εἰσὶ πολυτελῶς μὲν, ἀλλ' ἀφιλοκάλως

συσκευασμένα· τὰ πάντα ἐν αὐτοῖς λάμπουσιν, ἀλλὰ διὰ λάμπους χυδαῖας. Κλίνειν ἐξ ὀρυγάλου κεχρυσωμένου, πολυέλαιοι τῆς Ἐνετίης, ἐπιπλά τινα ἀφιλόκαλα καὶ τέλος ἀνάκλιντρα (σοφάδες) κύκλῳ πᾶν τοίχων, — ἰδοὺ τὸ δρώμενον συνήθως.

Ὁ Ἰσμαήλ Σαδὶκ παστᾶς ἔχει ἐν τῷ μεγάρῳ του ἴδιον χώρισμα, εἰς οὗ τὴν ὑπηρεσίαν εἰσὶ τεταγμέναι περὶ τὰς εἰκοσι τῶν ὠραιότερων γυναικῶν.

Βλέπει τις ἐκεί κομμωτήριον (toilette) ἐστολισμένον δι' ὠραίου νάρθηκος ἐκ χρυσοῦ, κεκαλυμμένον ἐκ γάζης μερικτίνης χρυσοκεντήτου! Ὁ νικτῆρ, ἐξ ἀργύρου, καλύπτεται ἐπίσης ὑπὸ γάζης ἀργυροκεντήτου, ἡ δὲ κλίνη, ἐξ ἀργύρου κεχρυσωμένου, καλύπτεται ὑπὸ σμασι μεταξίνους, βαρυτίμοις λαχωρίοις καὶ διὰ κωνωπείου ἐκ λεπτοτάτου ὀλοσηρικοῦ ὑφάσματος (gaze de soie de Ghine), χρυσοῖς ἀνθεσι πεποικιλμένον! Ὅμοια περικαλύμματα προυλάττουσιν, ὥσπερ ἄγρια λείψανα, τὰ ἐνδύματα τοῦ Φελλάχου-πασᾶ!

Αἱ γυναῖκες τῇ ὑπηρεσίας παραφυλάττουσι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὴν ἐλευσιν τοῦ κυρίου. Ἡμέραν τινά, ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐκαθήμην μετὰ τῆς σίτης καὶ τῶν ἄλλων γυναικῶν παρὰ τὰς κιγκλιδωτὰς θυρίδας, δι' ὧν ἐβλέπομεν τὴν διώρυγαν. Ἡ σίτη με ἡρώτα τὰ ὀνόματα τῶν διαβατῶν, ὅτε εἰσῆλθον αἴφνης οἱ εὐνοῦχοι, φωνοῦντες· ὁ παστᾶς! ὁ παστᾶς! Πάραυτα ἡ σίτη καὶ ἡ ἀκολουθία ἡγέρθησαν καὶ τρέχουσαι ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα δωματῖα, σύρουσαι καὶ ἐμέ.

Ὁ παστᾶς εἰσελθὼν ἔτεινε τὴν χεῖρα εἰς τὴν γυναικά του, ἐνῷ αἱ εὐνοούμεναι του ἠσπάζοντο μετὰ σεβασμοῦ τὰ κράσπεδα τοῦ ἱματίου του. Ὁ μικρόσωμος οὗτος, μέλας καὶ ἰσχνὸς ἀνὴρ, περικυκλωμένος ὑπὸ τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης ὀμηγύρεως περικαλλῶν, νεκρῶν καὶ εὐσταλῶν γυναικῶν, ὁμοίᾳζε σάτυρόν τινα ἐν μέσῳ νυμφῶν ἢ δαίμονα

(*) Ὅρα περὶ τῆς ἱεραρχείας, τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῶν τίτλων τῶν διαφόρων γυναικῶν τῶν μεγιστάνων ὀθωμανῶν τὴν Revue Britannique περὶ τοῦ εἰσὶν ἐν ἀρχῇ τινὶ Ἀγγλίῳ.

(**) Αἵτινες εἶχον ὑπερῆ τας 300 ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Πασᾶ.

τῶν μύθων, φυλάττοντα θησαυρὸν. Δὲν τῷ ἀρέσκει νὰ βλέπωσιν αἱ γυναῖκες τοῦ τοῦ διαβαίνοντος ἐκ τῶν παραθύρων των, καὶ ἐν τῷ νέῳ μεγάρῳ τοῦ διέθεσεν οὕτω πως τὸ φῶς, ὥστε νὰ μὴ δύνανται αὗται νὰ βλέπωσιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.

Γ.

Ἐν Καίρῳ συνεχῶς ἐν τῷ χαρεμίῳ ὑπῆρχον διασκεδάσεις. Τὸ 1869, 1870 καὶ 1871, αἱ χορεύτριαι ἦσαν ἐνδεδυμέναι Ὀθωμανικὰς περιβολὰς καὶ ἐξετέλουν μόνον ὀρχήσεις ἀνατολικὰς, ἀλλὰ τὸ 1872, εἰσαχθέντων ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Καίρου τῶν εὐρωπαϊκῶν βαλλισμῶν (ballets), τὰ πάντα μετέλλαξαν. Αἱ πτωχὲς ἐκεῖναι παιδίσκαι ὑπεχρεώθησαν τὸ παράστημα τῶν συλλεγμένων τοῦ θεάσου τῶν ἡμετέρων ὀρχηστρίδων. Αἱ βραχεῖαι ἐσθῆτες καὶ περισκελίδες μετεμόρφωσαν τὰς ὁδοῦς αἰσιν εἰς ναῖδας καὶ Οὐλλίδας, ἀλλ' εἰς οὐδὲν ὠνήσεν αὐταῖς ἡ μεταβολὴ ἢ συνήθεια τοῦ ἐνσκηλᾶσαι παχύνει ἄμα καὶ τραχύνει τὰς κνήμας, ἐμποδίζει δὲ τὰς ἄρσεις καὶ τὰς κυδιστήσεις τῶν ποδῶν. Βλέπουσα αὐτὰς χοροπηδούσας, μετὰ δυσκολίας ἠδυνήθην νὰ τηρήσω τὸ σοβαρὸν μου

Αἱ γυναῖκες ὅλαι μὲ παρεζάλισαν ἐρωτώσαι με ἐὰν μοὶ ἤρresκεν ὁ νεωτερισμὸς οὗτος. Ἀπῆντησα ὅτι κατεθέληθην, οὐδ' ἱφάνερωσα αὐταῖς ὅτι εἰς τὸ εἶδος τῆς καλλονῆς τῶν ἡρμοζόντων μᾶλλον αἱ ἡδυπαθεῖς καὶ νωχελεῖς ὀρχήσεις, αἱ τουρκικαὶ καὶ ἀραβικαὶ.

Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ τὰς αὐλητρίδας, τὰς ψαλτρίδας. Αἱ παραφωνίαι ἐβρίθον εἰς τὸ παιάνισμά των, καὶ τίς ἤθελε ἀναγνωρίσει; ἐν τηλικαύτῃ κακοφωνίᾳ, ὀφρεμβαχιῶδες, — με γάλην δούκισαν, Ὁρρέα ἐν Ἀδοῦ, τὴν Ὁραίαν Ἐλένην κλπ; Καὶ ὅμως τεμάχια αὐτῶν ἐμουσοῦργουν αὐταὶ αἱ θραδύτερον ἐπαιξαν τὴν κόρην τῆς Madame Ἀγγούς καὶ τὸ Σελάμ, ἡτοι στρατιωτικὸν ὕμνον τοῦ Χεδίβου.

ΖΑΚΥΝΘ. ΑΝΘ. ΕΤΟΣ Γ'.

Ἐβλεπον ἐκ διαλειμμάτων τὸν θίασον αὐξόμενον διὰ νέων αὐλητρίδων ἢ ὀρχηστρίδων ἀγορασθεῖσων ἐν Κωνσταντινουπόλει σὺν τῇ τέχνῃ των.

Ἐκεῖθεν ἀγοράζονται ἐπίσης καὶ αἱ μικραὶ κόραι, τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ἀντὶ 3 ἕως 5 χιλιάδων φράγκων, ἀνατρεφόμεναι διὰ τὸν γυναικωνίτην τοῦ μικροῦ βέη, υἱοῦ τοῦ Χεδίβου.

Δ.

Ἡ σίτη ἤτο προσήνης πρὸς τὰς εὐνοουμένας, ἐλίκνιζε τὰ τέκνα των καὶ περιποιεῖτο αὐτὰς, δασάκις ἡσθύνουν. Ἀπῆται μόνον παρὰ τῶν πολυαρίθμων ἀντιζήλων τῆς ἵνα τὴν σέβωνται καὶ τῇ ὑπακούωσιν ἀπολύτως. Τὰ τέκνα των ἐξηρτῶντο μᾶλλον παρ' αὐτῆς ἢ παρὰ τῶν μητέρων αὐτῶν.

Ἐγευμάτιςα πολλάκις μετὰ τῶν γυναικῶν τούτων. Ἐκάθηντο κατὰ γῆς ἐπὶ προσκεφαλαίου, κύκλῳ χρυσαλλῆς τραπέζης (τάβλας), ἐφ' ἧς παρετίθετο δίσκος (σινί) μετὰ μικρῶν τριτβλίων. Ἦσθησα κ' ἐγὼ, ὡς αὐταῖ, τοῖς δακτύλοις, καὶ αἱ κυραὶ αὐταὶ ἔτι μᾶλλον μὲ ἠγάπησαν, διότι συνεμορφούμεναι ταῖς συνηθείαις των καὶ δὲν εἰδείκνυσαν οὔτε ἀπορίαν οὔτε ἀποστροφὴν. Καὶ ἡ περιβολὴ των ὑπέστη τὴν μεταβολὴν τῶν ὀρχηστρίδων.

Τὸ χαρέμιον εἰτήγαγε τοὺς συρμούς των Παρισίων, μόνη δὲ ἡ σίτη ἐτήρει τὴν πατροπαράδοτον ἐνδυμασίαν.

Ἐνδυόμεναι αἱ γυναῖκες αὗται ἀπλούστατα κατὰ πάσας τὰς ἄλλας ἡμέρας, ἀνέπτυσσον ἄκραν πολυτέλειαν καὶ κομψότητα κατὰ τὰς ἐορτάς τῆς Δαύρας. Ἐκάλυπτον τὸ πρόσωπόν των, τὸ φύσει ροδόχρουν καὶ ἄβρὸν, διὰ πυκνοῦ ψιμυθίου, ἔβαπτον τὰς ὀφρύς καὶ τὰς βλεφαρίδας των διὰ λοουλακίου (ινδικῶ), τὸ πρόσωπον των διεποίκιλλον διὰ μαύρων φραγῶν (ἐλαῖων), τὰ δὲ μαῦρα μαλλία των διὰ τῆς κίνας (κάνθης) μετεμόρφουν εἰς ὅλως ξανθὰ, μεταβαλλόμενα οὕτως, ὡς διὰ μαγείας, τὸ χρῶμα.

Ἡ εἴσοδος τοῦ πασά εἰς τὸ χαρέμιον ἐγένετο πάντοτε μετ' ἐπισημότητος τρόπου τινός. Εἰσῆλθετο, συνοδευόμενος ὑπὸ δωδεκάδος γυναικῶν, τῶν εὐοσμενῶν τῆς στιγμῆς.

Ἡ μὲν ἐκράτει τὴν πίπκν του, ἥ τοῦ χειλός (ἱ μ α μ ε ς) ἦν ἐξ ἡλέκτρος, ἀδάμασι κεκοσμημένου, ἡ δὲ τὸ μανδύλιν του, ἡ τρίτη τὰ σιγάρα του, τεθειμένα ἐντὸς θαρτίμου σιγαροθήκης, ἄλλη τὸν ἐπενδύτην του καὶ ἄλλη ἄλλο τι. Ἀρσὺ ὅλος ἐκεῖνος ὁ γυναικίος θαίλλος ἐθεάτο αὐτοῦ εὐσεβῶς, τὸν ἐβλάπεν ἀποσυρόμενον ὅθεν ἐσπῆλθεν. Ὁ πρωτότοκος υἱὸς ἀπήλυνε τῶν αὐτῶν εὐσεβῶστων περιποιήσεων. Ὅτε εἰσῆλθετο, ἄπαραι αἱ γυναικες, ἐκτὸς τῆς μητρὸς του, ἠγείροντο, τὸ αὐτὸ δὲ ἀπενέμετο σέβας καὶ πρὸς τοὺς ἀνεψιούς τοῦ πατὸς παρὰ τῶν γυναικῶν τῶν, κατοικουσῶν εἰς οἰκίαν τοῦ Χαδίζου, μευμένας εἰς Κ α ζ ἡ λ-Ἄ λ ἡ.

Ε'.

Ἡ σίτις εἶναι εἰς ἄκρον θρήσκος. Τελεῖ τακτικώτατα, ὅπου εὗρεθῇ, τὸ νεμ ἄ ζ ι της, κεκαλυμμένην ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ὑπὸ πέπλου καὶ στρέφουσα τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Μίγκας. Τίς οἶδε μὴ ἐνεθυμεῖτο τότε, ὡς τόσαι ἄλλαι δοῦλαι ὀθωμανίδες, ὅτι ἦν ἄλλοτε χριστιανή.

Αἱ θυγατέρες τοῦ πασά ἔχουσι δύο παιδαγωγοί, τὴν μὲν ἐλληνίδα, τὴν δὲ ἰταλίδα. Αἱ κόραι αὗται συνείθισαν ἀνευ κόπου εἰς τὸν ἐσκεντραφημένον καὶ περιορισμένον τοῦτον βίον Ἡ σίτις ἐξήρχετο κατὰ πᾶσαν Παρασκευὴν καὶ Κυριακὴν, λαμβάνουσα μετ' ἑαυτῆς καὶ τινὰς ἐκ τῶν εὐνοουμένων τοῦ πασά. Εὐνοῦχοι συ ὠδεύον τὸ ὄχημα, οὗ τὰ παρπεντάσματα καὶ τὰ θύρετρα ἦσαν κατὰκλειστα. Οἱ παιδαγωγοὶ ἐξήρχοντο μετὰ τῶν μαθητῶν των. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ αἱ ὀθωμανίδες δὲν εἶναι ὑποχρεωμέναι μέχρι τῶν δεκαεῖς ἐτῶν νὰ καλύπτονται. Συνάδουσιν αὐτὰς εὐνοῦχοι καὶ νεκραί δοῦλαι, ἀπὸ δέκα ἑο-

δώδεκα ἐτῶν, ἀνδρικά ἐνδεδυμένα. Αἱ ἄλλαι ὅμως γυναῖκες οὐδέποτε σχεδὸν ἐξήρχοντο.

Τοιοῦτον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ χαρέμιου τοῦ Ἰσμαήλ Σαδίκ-πασά, ὅστις, ἐὰν δὲν εἶνα ὁ εὐτυχέστερος τῶν ὀνητῶν, ἀλλ' ἀδιατάκτως εἶνε εἰς τῶν πλουσιωτέρων.

Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ συλλοισθῇ, ἀνευ τρόμου, ἐν ἐνδεχομένῃ καὶ προσεχέϊ ἴτως περιπετείᾳ τῆς Ἀνατολῆς, τί μέλλον γενέσθαι τὰ ἀπειράριθμα ταῦτα ἀτυχῇ πλάσματα, τὰ πληροῦντα τοὺς γυναικωνίτας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ἀλεξανδρείας, τοῦ Καῖρου; Αἱ τάλαιναι! ἡδύνατο νὰ γίνωσι καλὰ σύζυγοι, ἀξίότιμοι μητέρες, ἐὰν μὴ διεσθέρνοντο νεκρώταται, χάριν τῶν ἡδονῶν τοῦ κυρίου τῶν, οὗ τὴν εὐνοίαν συμπέπει νὰ ἀναμείνωσιν ἐνίοτε ἐνικατοῦς ὅλους, ἀνατρεφόμεναι εἰς ὀρχήσεις ἀσέμνους καὶ εἰς μουσικὴν ὀθειάν, μηδὲν ἔχουσιν τὸ πρωτότυπον, τὸ παθητικὸν, ἡ τὸ ποιητικὸν!

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τὸν ἐπίλογον τοῦτον, συμπληροῦντα τὰ τοῦ Σαδίκ-πασά, ἡρανίσθημεν κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς Revue Britannique, ἥτις περιεῖχεν, ὡς τὸ ἀνωτέρω μεταγλωττισθὲν ἄρθρον, περιεργότατον καὶ τοῦτο καὶ εἰκονίζοντα, ὑπ' ἄλλην ἔποψιν, τὰ τῆς ὀθωμανικῆς Ἀνατολῆς καὶ καὶ ἐκτυλίσσοντα μίαν σελίδα τῆς σκοτεινῆς ἱστορίας τῆς νεωτέρας Αἰγύπτου. Ἐγχεῖ δὲ καὶ τὸ ἐπιμύθιον του.

Ὁ τρισόβλιος οὗτος Φελλάχος, ὡς γνωστὸν, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἔλαβε τρισάβλιον τέλος, οἷον ἀπαντᾷ μόνον ἐν τῇ μυστηριώδει μουσουλμανικῇ Ἀνατολῇ.

Ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ ἰδίως ἐν Αἰγύπτῳ, τὸ χαρέμιον, ἐκτὸς τῶν ἁλκων αὐτοῦ προσώτων, καθίσταται καὶ χρηματιστικὴ ἐπιχείρησις εἰς χεῖρας

μάλιστα ἐπιτηδεύουσ. Πρὸς τὸν σκοπὸν
τοῦτον καὶ ὁ Σαδὴκ Πασᾶς ἀνέτρεψε
δικασίαις ἕως τριακοσίας, κατὰ μέτρον
ὄρον, ὁ δ α λ ι σ κ α ς, ὃς προσφερεν
ἀκολούθως καὶ ἔταττε κατὰ σειρὰν παρ'
ἀπάσαις ταῖς διαπρεπέσι γραιαῖς (dou-
airieres) ἢ ταῖς β α λ ι δ α ι ς καὶ περὶ
τοὺς δικασίους πεντήκοντα τοῦ ο ὕ-
δ ε τ έ ρ ο υ γ έ ν ο υ ς πρὸς τὴν αὐ-
τὴν χοῇσιν.

Δι' ὅλου τοῦ πρωτοπικοῦ τούτου τῶν
κατασκόπων του ὁ Σαδὴκ πασᾶς κα-
πώρθον νὰ ἦναι ἐνήμερος πάντων τῶν
λεγομένων ἢ διανοομένων ἐν τοῖς ὑ-
ψηλοῖς κύκλοις.

Ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὰ πάντα κατηρ-
θούνται διὰ τῶν γυναικῶν. Ἀζών τῆς
μεγάλης ταύτης οἰκονομολογικῆς καὶ ἐ-
ρωτικῆς ἐπιχειρήσεως ἦτο ἡ Β α λ ι δ η
Χ ε δ ι β η, τὸ μόνον δηλ. ἄτομον,
ὅπερ εἰσπικούετο παρὰ τοῦ Ἀντιβασι-
λέως; διότι ἡ Τουρκία εἶναι (ἢ μᾶλλον
ἦτο) ὁ τόπος τῆς μητρικῆς ἐξουσίας.

Ὁ Ἰσμηλ Σαδὴκ πρὸ δεκαπενταε-
τίας περίπου ὑπηρέτησε, κατ' ἀρχὰς
παρ' ἐκείνη, ὡς ἱποκόμος καὶ ἐγνημε-
ρίαν τῶν θαλαμηπόλων τῆς (ῥαδλῆκ)
τ ἡ ν σ ι τ η ς, περὶ ἧς ἔγεινεν ἀνωτέ-
ρω λόγος, ἔκτοτε δὲ ὁ Φελλάχος ἤρ-
χισε τὰ κέρδη του καὶ ἀπέκτησε μεγί-
στην περιουσίαν. Ἡ γυνή του ἦν τὸ πᾶν
παρὰ τῇ κυρίᾳ τῆς καὶ ὁ ἱπποφορβὸς
οὗτος, ὁ ἐντελὴς ἀρχάμματος, κατώρ-
θωσε νὰ ἔχη παρ' ἀπάταις ταῖς ἐπι-
σημοῖς γραιαῖς τῆς Ὀθωμ. Αὐτοκρα-
τορίας δημιουργήματα ἀφοσιωμένα.

Διεδέχθη τὸν γάλλον κ. Μπραβὲ (Bra-
vé) ὅστις ἦν Ἰ α π ῶ ν ι ὅ ς τ ι ς, με-
γαλοφυῆς σχεδὸν, καὶ ὅστις χωρὶς νὰ
γνωρίζῃ πλείοντα γράμματα τοῦ Μ ο υ-
φ ε τ ῖ χ η, διηύθυνεν ἐπὶ πολλὸν χρόνον,
διὰ τῶν ὑπαλλήλων του, ὅλα τὰ ὑπουρ-
γεῖα τῆς Αἰγύπτου. Ἀλλ' ἄλλο ὑπάλλη-
λος καὶ ἄλλο ὁ δ α λ ι κ ι σ σ α, διὸ
καὶ ἡ περιουσία τοῦ κ. Μπραβὲ δὲν ὑ-
περέβη τὰ εἴκοσιν ἐκχιτομμύρια, ὅπερ
ὅμως κατεδαπύνησεν οὗτος καὶ ἀπέ-
Θανε σχεδὸν πάλπτωχος.

Ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἀφωσιώθη ἀπο-
κλειστικῶς εἰς τὴν Β α λ ι δ η-Χ ε δ ι-
β η ν καὶ ἐγένετο factotum αὐτῆς. Τὰ
κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως διενέμοντο ἐξί-
σου θρησκευτικῇ ἀκριβεῖα μετὰ τῆς μη-
τρὸς τοῦ Χεδίβου.

Τοιοῦτοτρόπως, ἐντὸς δεκαπενταετί-
ας μόλις, ἀπέκτησε περιουσίαν συμπο-
σομένην εἰς 150 ἑκατομμύρ. φράγκων
τὸ μέρος του. Τῆς συνεταίρου του θε-
βαίως δὲν θὰ ἦτο ὀλιγώτερον. Τὸ ὅλον,
διὰ τοῦς δύο, 300 ἑκατομ. τοῦλάχισ-
τον.

Ὁ Φελλάχος ἐνόησε κάλλιον πην-
τὸς ἄλλου τὸ ὄνιον ὅλων τῶν πιστη-
ρίων (τῶν ἐφημερίδων) καὶ ὅλων τῶν
τηλεγραφεῖων τῆς Εὐρώπης καὶ κατώρ-
θωσε νὰ τὰ ἀγοράσῃ ὅλα ὅπως τηρῶ-
σι σιωπὴν. Ἀλλ' ἐπῆλθον αἱ χρηματι-
καὶ περιπλοκαὶ τοῦ Ἀντιβασιλέως καὶ
καθ' ὅσον πῦξανον αὐταί, κατὰ τοσοῦ-
τον ἠλκτοῦτο καὶ ἡ εὐνοία αὐτοῦ πρὸς
τὸν Μουρετίχην, ὅστις ὅμως οὐδέποτε
ἄρinen ἵνα λείψωσιν ἐκείνῳ χρημματα.
Ἀντίστη εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Qishren
καὶ ἀπεκρίμισε πάλιν τὸν Ἀντιβασιλέα,
ἀλλὰ τὸ Ὀθωμανικὸν κόμμα ὑπερί-
σχυσε καὶ ὁ ἀντιβασιλεὺς ἀπεφάσισεν
ὀριστικῶς νὰ φ ο ρ τ ῶ σ η εἰ ς τ ἡ ν
ρ ά χ η ν τῶν ὑπουργῶν του ὅλας τὰς
χρηματολογικὰς ἀμαρτίας του. Τότε
δὴ τότε καὶ ὁ Σαδὴκ, ἵνα σώσῃ τὴν
ἑαυτοῦ κεφαλὴν, συνώμοσε κατὰ τῶν
εὐεργέτων του, εὐρὼν εἰς τοῦτο τρεῖς συ-
νεργοὺς ἀξιοματικούς τοῦ στρατοῦ, ὧν
ἐγίνωσκε τὴν κατὰ τοῦ Χεδίβου ἄκρην
δυσταρέσκεσιν. Τὴν 10 Νοεμβρίου προ-
παραβλήθησαν ἐτoυ ς ὁ Χεδίβης ἐμελεῖ
νὰ ἐκθρονισθῇ Ἀλλὰ τὸ σχέδιον, ὡς
συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὴν παρα-
μυήν τῆς ἐκτελέσεώς του, ἐπροδό-
θη ὑπ' ἐνὸς τῶν συνομοιωτῶν, καὶ τότε
πλήρην ἀπερασίσθη ἐν συμβουλίῳ ἡ ἐξο-
ρία τοῦ Σαδὴκ. Οὐδὲν ἀπέδειξεν ὁ Ἀν-
τιβασιλεὺς, προσεκάλεσε μόνον αὐτὸν,
ἵνα ἀποδώσῃ τὸ χρητοφυλάκιον πρό-
σταγμα, πρὸς ὃ συνεμορφοῦτο οὗτος,
τὴν 9ην ὥραν τῆς πρωῒας, μεταξὺς

εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν. Μόλις δὲ ἐφθάσε καὶ τὸ ὄχημά του περιεκυκλώθη ὑπὸ οὐλαμοῦ στρατιωτῶν ἐκ τῶν τῆς φρουρᾶς τοῦ Ἀντιβασιλέως, κατεβιάσθη ἐκ τοῦ ἐαυτοῦ καὶ ἀνεβιάσθη εἰς ἕτερον ὄχημα, μέχρις οὗ ἦλθε καὶ ὁ Μονσταφᾶ-πασῆς, ὁ διοικητὴς τοῦ Κεῖρου. Ὁ πρίγκιψ Χουσεῖν ἐπετῆρει μακρόθεν. Ἐν τῷ δὲ χρόνῳ τὸ ὄχημα ἤλαυνε πρὸ πλοῖόν τι ὁρμῇ πρὸ τοῦ παλτιῦ τοῦ Γκιζιρ-ε-χ, ἐφ' οὗ ἐπεβιάσθη ὁ Σαδῆκ, ὁ Ἀντιβασιλεὺς συνεκάλει τὸ συμβούλιον καὶ ἐξέθετε τὰ τῆς συνωμοσίας. Ὅθεν μιᾶ φωνῇ τὸ συμβούλιον καταδίκασε τὸν Σαδῆκ εἰς θάνατον.

Ἐν τούτοις, ὁ Μουσταφῆς, ἐνῶ ἐφυλάττετο ὑπὸ δύο εὐνοῦχων τοῦ Ἀντιβασιλέως καὶ φρουρᾶς, ὑπέπεσεν εἰς ἐντελὴ ἔκλυσιν τῶν δυνάμεων καὶ ἀπαποεῖτο παντὶ σθένει οἰκνῶν ποτε τροφὴν. Πισθεὶς τέλος ὑπὸ τῆς πείνης ἔπιεν ὀλίγον ζωμόν· ἀλλὰ περὶ τοῦ κατελήθη ὑπὸ νόρκης. Ἐγερθεὶς εἶτα ἐξέβηκε κραυγὰς ἀπελπιστικὰς, ἀλλ' οἱ εὐνοῦχοι, σφύραντες αὐτὸν ἔξω τοῦ κοιτωνίσκου του, τοῦ ἐπέρασαν τὸν κλασικὸν βρόχον περὶ τὸν λαιμὸν καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ἀγωνίαν ὁ Φελλάχος ἐξέπνευσε.

Τὴν ἐπιούσαν, 12 Νοεμβρίου, ὁ Ἀντιβασιλεὺς ἀνήγγειλεν ἐν πλήρει συμβουλίῳ, ὅτι ἀπένευμε χάριν τῷ Μουσταφῇ καὶ τὴν κατεδίκασεν εἰς ἐξορίαν εἰς Λάγγικιαν. Ὅντως, τὸ ἀτμόπλοιον ἀπέπλεε τὴν νύκτα—ἀλλὰ μετέφερε τὸ πτώμα τοῦ Φελλάχου παρὰ τὸ ἐπιμύθιον εὐνῆτον. «Ἀνέμου μαζώματα, διαβόλου σκορπίσματα!»

Τὸ ἀνωτέρω δημοσιευμένον ἄρθρον περὶ τῶν ἐν Σπάτα τῆς Ἀττικῆς, ἀρχαιοτήτων γεγραμμένον μετὰ πολλῆς γραφικότητος, ἀπεστάλη ἡμῖν παρὰ τινος τῶν δεικνυτέρων παρ' ἡμῖν λογίων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐν λόγῳ πραγματεία, καίπερ ἦν ὅν καὶ οὐχὶ τοσοῦτον εὐάρεστον τοῖς ἀναγνώσταις ἔχουσα τὸ θέμα, συγκινεῖ οὐχ ἥττον ἐπὶ τοσοῦτον ἐν αὐτῇ τὸ τε σπουδαῖον καὶ ὀφελιμὸν, ὥστε νυμίζει τις ἐν τισι χωρίοις αὐτοῖς ἐπὶ ἀναγνώσκαι κοι-

ΟΙ ΕΝ ΣΠΑΤΑ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ἈΡΧΑΙΟΙ ΤΑΦΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝ ΑΥΤΟΙΣ
ΑΝΕΥΡΕΘΕΝΤΑ.

Ἀθηναῖοι, Τόμος σι'. τετχος γ'. τῶν
μηνῶν Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου,
μετὰ ἐπὶ λαθογραφικῶν εἰκόνων.

Quid sub terra est in apricum profectat aetas.—Oratius.

Ἦν γνωστὸν, τὸ ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς διὰ τῶν ἐν Πικέρμι (α) λειψάνων καὶ ἀπολιθωμάτων παλαιοτάτων ζώων, οὐχὶ μικρὸν κλέος προσεκτήσατο, καθιστάμενον ἡ κλίμαξ, δι' ἧς κατερχόμεθα εἰς τὸ χάος τοῦ χρόνου, συνεφεπτόμενοι διὰ τῶν χειρῶν καὶ καθορῶντες ἐν τοῖς ὑποληθρεῖσι λειψάνοις τῆς παλαιοντολογίας, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ εὐρυστέρου ὀστεολογείου τῆς, φοβεράν τινα σελίδα τῆς γεωλογικῆς ἀναστατώσεως τοῦ Ἰσάκιου κλυδωνισθέντος πυρῆνος τοῦ Πλανήτου ἡμῶν καὶ ἐν τῶν μικροτάτῃ γωνίᾳ αὐτοῦ. Ἐπ' ἐσχάτων ἐκπλήττει τοῦτο τοῦ ἀρχαιομαθεῖς, ἔνεκεν τῶν ἐν αὐτῷ ἀνακαλυφθέντων σπουδαιωτάτων μνημείων τῆς πολιτῆς ἀρχαιότητος.

Οἱ μᾶλλον ἐγκύψαντες εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαιότητος ἐπ' αὐτῶν τῶν μνημείων αὐτῆς σοφοὶ Καθηγῶνται Σ. Κουμανοῦδης καὶ Εὐθ. Καστόρχης, ὧν ἡ περὶ τὰ ἀρχαῖα εὐχέρεια καὶ ἐμπειρία κατέστη πάνδηρος φήμη, σθεαστὴ καὶ παρὰ τοῖς λογίοις τῆς ἀλλοδαπῆς, ἀρνηροῦνται ὅτις πῶς τὰ περὶ τῶν ἀνακαλυφθέντων τάφων.

«Τὰ ἐν τοῖς τάφοις τοῦ Σπάτα ἀνευρεθέντα, ἀνέρχονται εἰς 2,000 καὶ

νομικῶν μελέτην καὶ οὐχὶ ἀρχαιολογίαν, λυπούμεθα ὅτι δὲν θά δυνατῶμεν νὰ τηρήσωμεν ἀχρεῖς τέλος τὴν ὑφ' ἡμῶν δοθεῖσαν τῷ συντάκτῃ αὐτῆς ὑπόσχεσιν, νὰ μὴ δημοσιεύσωμεν δηλοῦναι τὸ ὅνομα αὐτοῦ. Σ. Τ. Δ.

(2.) Considerations générales sur les animaux fossiles de Pikermi par Albert Goudry—Paris, 1866.